

Undervisnings- materiale

Ungdomsuddannelser

Simone Aaberg Kærn - *Batalje*

27/9 2017 - 26/11 2017

Kunsten

Om undervisningsmaterialet

Dette undervisningsmateriale er udformet til værket *Batalje* af Simone Aaberg Kærn (1969-).

Værket vises på Kunsten i perioden fra den 27. september 2017 – 26. november 2017.

Undervisningsmaterialet kan bruges før, under og efter et besøg i udstillingen og indeholder:

- En introduktion til bataljemaleri til eleverne
- En kunstnerbiografi til eleverne
- En introduktion til værket til eleverne
- Øvelse til før, under og efter besøget.

God fornøjelse!

Undervisningsmaterialet er lavet af Kunstens formidlingsafdeling.

Vi anbefaler altid, at du og dine elever forbereder jer på udstillingen inden besøget.

Har du spørgsmål til materialet eller brug for inspiration til arbejdet med Simone Aaberg Kærn – *Batalje*, kan du kontakte Peter Juul, pjj@kunsten.dk

Book et dialogbaseret forløb til din klasse på www.kunsten.dk

Om bataljemaleri

Krigsherrer har altid haft et behov for at skildre, hvor heltedigt de selv, deres soldater og deres officerer har kæmpet mod fjenden.

Bataljemalerier – eller slagmaleriet - har historisk set fungeret som en kilde til skildring af krigens begivenheder.

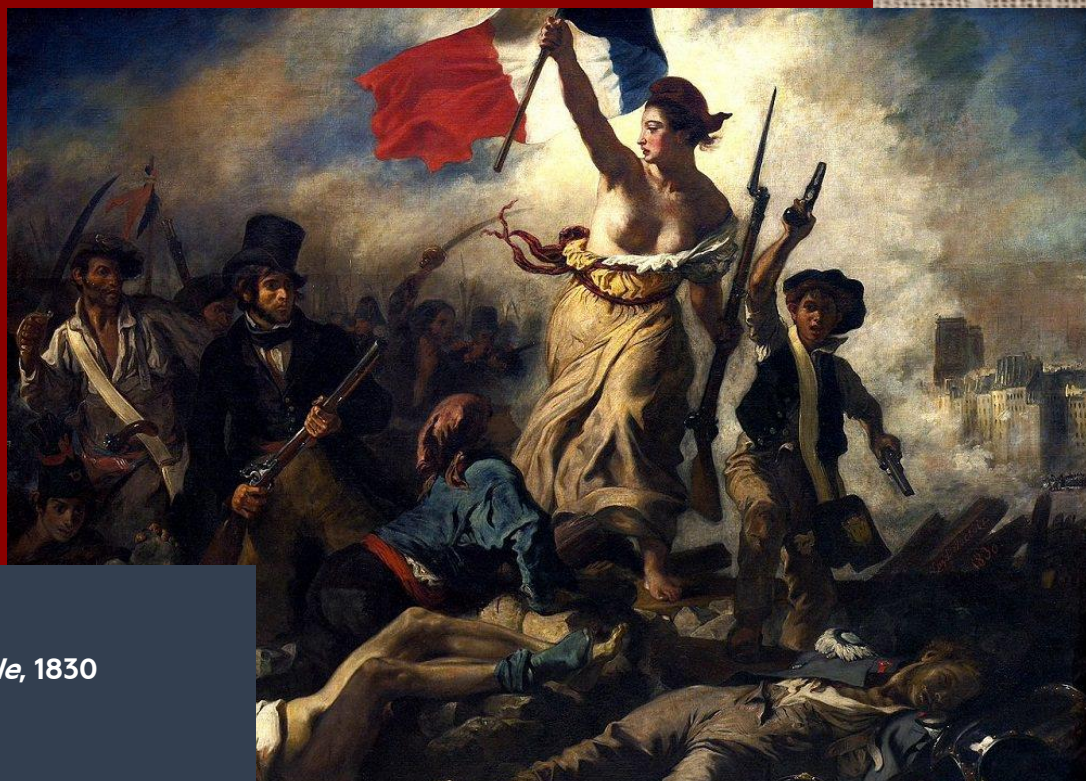
Kunstnere fik som bestillingsarbejde at portrættere krigen, særligt ved positive udfald af krigen eller slaget. Nogle gange blev slagene malet lang tid efter de fandt sted, og malet på baggrund af andres fortællinger om krigen.

Andre gange var malerne til stede på slagmarken og tegnede skitser, som de derefter brugte som oplæg til deres maleri hjemme i atelieret. Bataljemalerier kan således også være øjenvidneskildringer.

Bataljemaleriet havde sin storhedsperiode under Revolutions- og Napoleonskrigene, under krigen mellem de europæiske magter (1798-1863) og i Danmark under og efter de Slesvigske krige (1848-51 og 1864).

Et af de mest kendte traditionelle bataljemalerier er af den franske kunstner Eugène Delacroix (1798-1864). Hans maleri *Liberty Leading the People* fra 1830 defineres i dag som et af mesterværkerne i fransk kunst. Det handler om folkets oprør og sejr over den undertrykkende kongemagt.

Siden 1700- og 1800 tallet har bataljemaleriet gennemgået en transformation. Dels har kunsten og dens udtryk ændret sig, og samtidig er mennesket generelt blevet mindre patriotisk.

Eugène Delacroix
Liberty Leading the People, 1830

Om Simone Aaberg Kærn

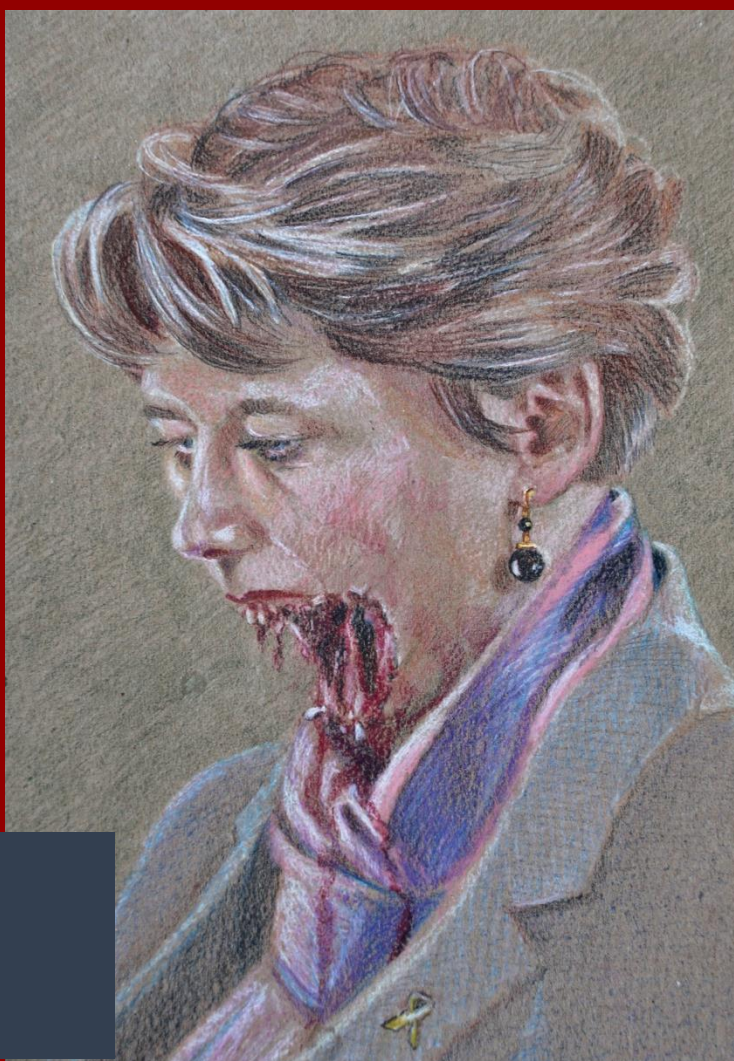
Simone Aaberg Kærn er født i 1969 og uddannet fra Københavns Kunstakademi og Goldsmiths College i London. Efterfølgende tog hun pilotuddannelsen. Hun beskriver sig selv som kunstner, kommunikatør og fotograf.

Hun lavede i 2006 dokumentaren *Smiling in a Warzone*. En film om hvordan hun, i et gammelt propelfly, fløj fra Sydsjælland til krigsramte Kabul i Afghanistan for at opfylde en lokal piges drøm om at flyve. Filmen kan ses på filmcentralen.

I 2010 malede hun det officielle statsministerportræt af Anders Fogh Rasmussen – blandt andet med et Hercules-fly i baggrunden. Dette skabte stor debat.

Kærn vakte i 2011 igen opsigt med udstillingen *Ramt* med 15 portrætter af danske politikere, der i nyere tid har været med til at sende danske soldater i krig. De er alle afbildet med sår i hovedet, som reference til sårede soldater.

I 2016 udstillede hun for første gang værket *Batalje* på Charlottenborg Kunsthall i København. Et maleri som var flere år undervejs, og som har bragt en lang række diskussioner og debatter med sig. Et værk som nu har fundet vej til Kunsten.

Simone Aaberg Kærn
Ramt, 2011

Historien om værket *Batalje*

Værket, der præsenteres på Kunsten, udspringer oprindeligt af en bestilling fra Det Nationalhistoriske Museum, der ønskede et bataljemaleri (slagmaleri) af den danske indsats i Libyen mod diktator Muammar Gadaffi og hans styre.

Simone Aaberg Kærn blev udnævnt til opgaven, og med en 5 måneders baby i maven rejste hun til Libyens kampzone for at erfare krigen i 2011. Dette var sidst i krigen og Libyen lignede forestillingen om en krigszone, med ødelagte byer og forfærdeligheder.

Tilbage i Danmark udarbejdede Kærn en skitse til maleriet. Det var vigtigt for hende, at maleriet både skulle repræsentere Danmarks tilstedeværelse under krigen og også konsekvenserne af krigen.

Skitsen til maleriet blev afvist af Det Nationalhistoriske Museum med henvisning til udtalelser af generalmajor Per Ludvigsen, daværende Generalinspektør og chef for Personelstaben/Forsvarsstaben, senere chef for Hærens Operative Kommando.

I udtalelsen gav generalmajoren udtryk for, at han ikke syntes, at skitsen var en repræsentativ skildring af de danske styrkers indsats i konflikten i Libyen, da den ikke bidrog til *den egentlig ret lykkelige historie om krigen*, og fordi beskueren kunne få det indtryk, at skaderne *kunne være eller faktisk var forvoldt af danske fly*.

Simone Aaberg Kærn
Udsnit af skitse til *Operation
Odyssey Dawn – Den danske
indsats i Libyenkrigen, 2011*

Der blev fremsat forslag til ændringer i værket, men da Simone Aaberg Kærn ikke ønskede at imødekomme de fremsatte forslag til skitsen, blev samarbejdet mellem kunstneren og Det Nationalhistoriske Museum afbrudt. Kærn færdiggjorde maleriet på trods, og en privat kunstsamler ejer det i dag.

Maleriet består af flere motiver, der sammenfletter en række begivenheder i et allegorisk billede. Maleriet skal ses som et koncentrat af begivenheder, og ikke som et samlet øjebliksbillede.

Det er vigtigt at forstå, at Simone Aaberg Kærn ikke er kritisk mod den danske indsats. Hun har flere gange udtalt sig om Det Danske Flyvåbens professionalitet og dygtighed. Kærn ønskede blot at portrættere flere sider af krigen.

Simone Aaberg Kærn
Udsnit af *Batalje*, 2011

Om *Batalje*

Maleriet skal skildre den afmålte og professionelle indsats fra de danske styrker i kontrast til Libyens passionerede oprørere. Sidefløjene viser de danske styrker i luften og på jorden. I midtersektionen ser vi årsagen til den danske indsats: Gadaffis tunge artilleri mod civilbefolkningen samt virkningen af den danske indsats: de danske fly neutraliserer det tunge artilleri med sine præcisionsbombninger.

Den danske indsats ses i de to fløjbilleder samt ved bomben og eksplosionerne i midterbilledet. Selve krigen på jorden i Libyen fylder meget i værket. Det er her, behovet for den danske luftstøtte opstår, og det er her man tydeligt ser resultaterne af indsatsen. I midtersektionen er vi på jorden, der hvor de danske bomber lander – et sted hvor meget få danskere har været. De danske fly er ikke medtaget på midterbilledet, fordi de fløj så højt, at de ikke var synlige med det blotte øje set fra jorden i Libyen. Derfor har Kærn valgt, at de fik deres egne fløje.

Maleriet er 7 meter langt og er et triptykon (inddelt i tre dele). Det er malet med olie. Desuden har en graffitimaler fra Libyen, Elbohky Madone, malet små graffitidetaljer med olie på maleriet.

Picassos berømte maleri *Guernica*, der forestiller et bombardement under den spanske borgerkrig, er 7,7 meter langt.

Simone Aaberg Kærn
Batalje, 2011

Venstre fløj

På venstre side ser man ud gennem et cockpit og ned på to F16-fly. I flyet sidder en anonym pilot, der dog bærer Simone Aaberg Kærns missionsmærke, som hun fik lavet til de danske styrker i Libyen.

Ud over at indeholde operationens navn, *Odyssey Dawn*, og *RDAF* (Royal Danish Air Force) *F-16 Libya Force 2011*, var der også en falk på det danske missionsmærke. Foruden at være et symbol for *F-16 Fighting Falcon* er falken bygget op af arabisk skrift. På dansk står der *Fred for det libyske folk*.

De danske krigsfly fløj i ca. 30.000 fods højde, hvorfra de udkæmpede deres del af krigen. Det malede *AWAC fly* (et radar-fly) skal minde os om moderne krigsførelses teknologiske karakter, hvor krig kæmpes i luften og ikke som traditionelt på jorden.

Simone Aaberg Kærn
Udsnit af *Batalje*, 2011

Højre fløj

I baggrunden på den højre fløj ser vi *Sigonellabasen*, en militær luftbase på Sicilien, hvor alt tilsyneladende ånder af fred og ro på maleriet. Et F-16 fly letter, og et andet er ved at blive sendt afsted med honnør fra Forsvarschefen og tre kollegaer.

Ligesom på venstre fløj skal alle antennerne og satellit-parabolerne minde os om moderne teknologi – basis for moderne krigsførelse. I baggrunden ses vulkanen *Etna*, der kan symbolisere det lundefulde og farlige, som er i vente.

Simone Aaberg Kærn
Udsnit af *Batalje*, 2011

Midtersektionen

Vi er midt i fronten i Libyen med en dyngge lig og en såret i forgrunden. Til venstre ser vi regimets tunge artilleri beskyde en by i højre side af billedet - med stor ødelæggelse som følge.

En af Gadaffi-regimets kampvogne kommer imod oprørerne. Det var præcis denne situation, der sendte Danmark i krig. Mandatet var at beskytte civilbefolkningen mod beskydning fra tunge våben. Danmark bidrager med F-16 fly og smider bomber fra luften. I baggrundens venstre side ses et par *slanke* eksplosioner – disse skal vise resultatet af danske præcisionsbomber mod militære mål.

Centralt i midtersektionen ses en teenager pige upåvirket af krigen. Hendes tilstedeværelse i maleriet er symbolsk. Hun gør V-tegn og filmer os måske samtidigt med sin mobiltelefon. Pigen er den moderne forbrugermuslim, og i maleriet kan hun ses som repræsentant for håbet og drømmen om en bedre fremtid.

Mellem oprørerne og pigen kommer en ung Nørrebrodreng i *FCK*-shirt med en *AK-47* og sin mobiltelefon løbende imod os og væk fra kampvognen. Det er en person Kærn kender, og som var taget til Libyen for at lave nødhjælp. Han blev i stedet en del af oprørernes kamp mod Gaddafi.

Simone Aaberg Kærn
Udsnit af *Batalje*, 2011

Den modne kvinde med afværgende gestus kan tolkes som en, der beder om nåde over for landet og børnene. Det var en kvinde Kærn mødte, og som levede i frygt fordi hun, som mange andre, pludselig levede et helt andet liv på grund af diktatur og krig.

Den grønne farve repræsenterer Gaddafis styre. De to liggende mænd til højre i forgrunden viser *De sorte lejesvende*, som var lejesoldater fra Centralafrika. Gaddafi hentede disse fattige mænd til landet for at kæmpe for sig i krigen. De kunne med få midler og uden opholdstilladelse og rettigheder let kontrolleres.

Libyerne tog et stort ansvar ved selv at opbygge et nyt, bedre Libyen – selv under kamphandlingerne. Det var vigtigt for Kærn at vise de frivilliges arbejde, både med oprydning og nødhjælp. Derfor ses folk, som fejer, og andre personer med hvide hansker.

Manden i forgrunden med sin døde søn i armene refererer til et pressefotografi af den spanske fotojournalist Manu Brabo. Samtidig referer det også til kunsthistorien ved at ligne den katolske *pietà-tradition*, hvor man skildrer Jomfru Maria med den døde Jesus.

Den lille dreng med rød T-shirt med skriften *I Believe in Santa* refererer til et pressefoto fra Rwanda af Jan Grarup. I maleriet repræsenterer han de uskyldige børn, der blev fanget i de voksnes krig.

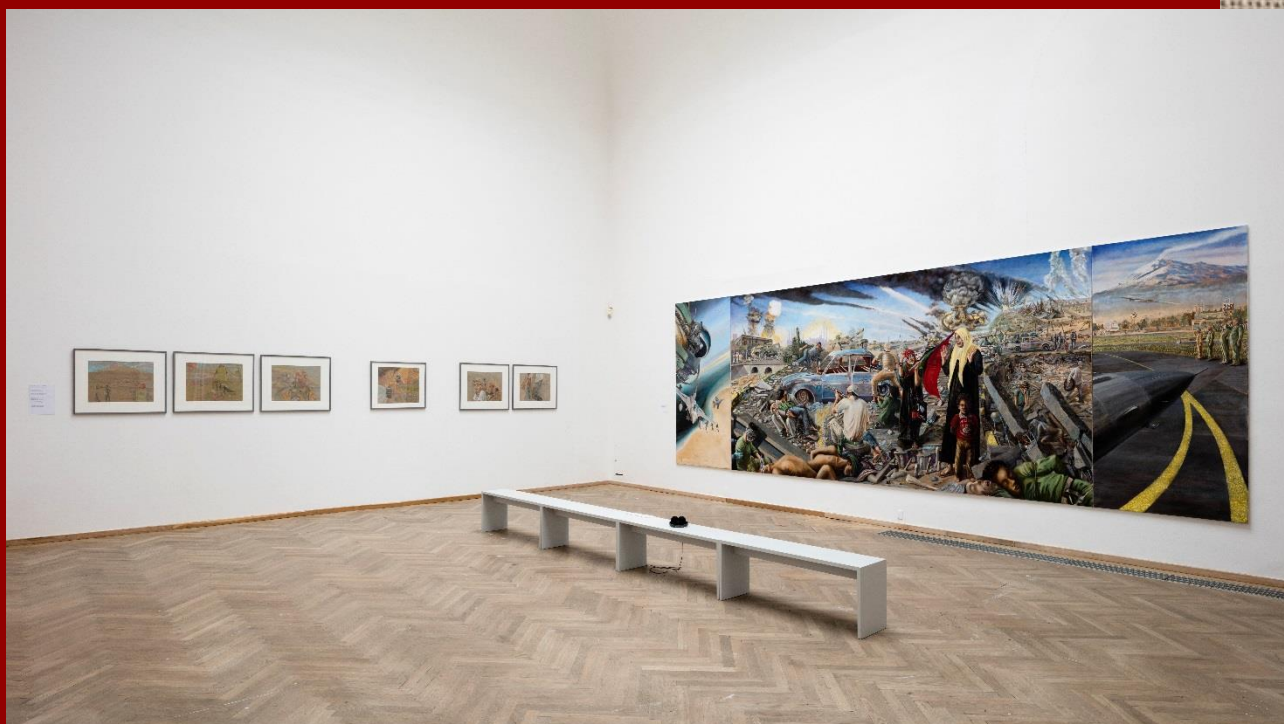
Simone Aaberg Kærn
Udsnit af *Batalje*, 2011

Diskussioner under besøget på museet

Med forhåndsforståelse for historien om Simone Aaberg Kærns maleri, og med kendskab til de forskellige detaljer i maleriet, kan I diskutere nedenstående:

- Er maleriet som forventet? Eller er der noget nyt, der springer i øjnene?
- Hvilken stemning giver maleriet? En følelse af sejr, fortvivelse, nederlag eller andet? Argumenter og fremhæv, hvad der er med til at skabe stemningen.
- Kan bataljemaleri lade sig gøre i dag?
- Hvad betyder den øgede kunstneriske frihed i forhold til det historiske bataljemaleri?
- Diskuter værkets modtagelse. Er det danske militærs reaktion forståelig eller ikke?
- Kan og skal krige overhovedet skildres? Er der forskel på *den gode krig* og *den dårlige krig*? Gør det en forskel, om der er civile og uskyldige ofre?

Opgave efter besøget på museet

Simone Aaberg Kærn anerkender vigtigheden af de fotografer, som rejser til krigsramte områder. Det er et farligt og vigtigt arbejde de udretter for at registrere og fortælle krigens historier. Men hvilken historie fortæller de?

1. Se fotografiet *The Falling Soldier* af Robert Capa, der er et krigsbillede fra den Spanske Borgerkrig i 1936.
2. Diskuter: Hvad der sker på fotografiet?
3. Læs nu om, hvordan fotografiet blev anvendt - dengang og frem til 1970'erne:

I 1936 tog den ungarske fotograf Robert Capa billedet *The Falling Soldier*, hvor han fangede en spansk soldats dødsøjeblik under den spanske borgerkrig.

Billedet florerede rundt i verden, og fotografiet blev et symbol på den vold som det spanske regime udøvede mod befolkningen. Fotografiet kom til at definere, hvordan krigen blev opfattet i hele verden. Helt op til 1970'erne blev det betragtet som et dokumenterende reportage-fotografi.

Robert Capa
The Falling Soldier, 1936

Virkeligheden skulle dog vise sig at være anderledes. For krigsfotografiet skildrer måske kun et udsnit af virkeligheden? Fortæller et fotografi hele sandheden?

Flere års intens research i fotografiet viste, at soldaten døde omkring 10 kilometer fra stedet, hvor fotografiet blev taget. Desuden døde han, mens han gemte sig bag et træ. Man opdagede derudover et andet negativ på filmen, hvor en anden soldat var blevet fotograferet i dødsøjeblikket på præcis samme sted.

Billedet er derved skabt ud fra en iscenesættelse, som fotografen ønskede. På samme måde som Simone Aaberg Kærn skabte sit Bataljemaleri. Forskellen mellem fotografiet og kunstværket er, at fotografiet bliver fremlagt som ren dokumentation, mens maleriet er en personlig og kunstnerisk fremstilling.

1. Diskuter: Er det ok at iscenesætte et fotografi?
2. Hvorfor er kildekritik vigtig?
3. Diskuter de forskellige præmisser for pressefotografiet og krigsmaleriet.

Læs mere om Simone Aaberg Kærn, om krigen i Libyen og om krigskunst her:

www.krigogkunst.dk

Dokumentaren *Smiling in a Warzone* kan ses på filmcentralen.

Kunsten